

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIENING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 13 (536)

Fredagen den 1 april 1898.

11:te årg.

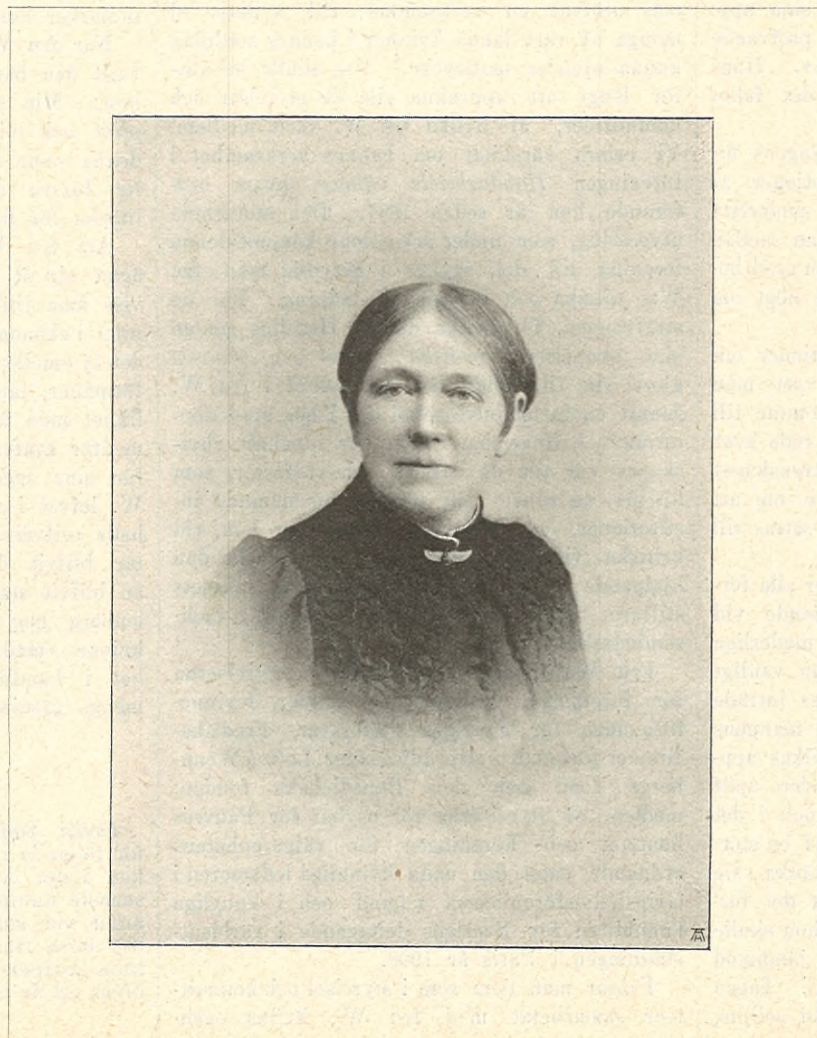
Prenumerationspris pr år: Idun ensam ..... kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:— Iduns Modet., månadsuppl. > 3:— Barngarderoben..... > 3:—		Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Öppen kl. 10—5. Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar.)	Annonnspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.
---	--	--	--	--	---

Anna Wallenberg.

I pressen meddelades för någon tid sedan en notis af följande lydelse: »Till ledamot af Kungliga kommittén för Sveriges deltagande i världsutställningen i Paris år 1900 har blifvit utsedd fru Anna Wallenberg, född von Sydow». Det torde ej vara mer än en mening om att Sveriges kvinnor ha stora skäl att känna sig tillfredsställda med den representant de sålunda erhållit i nämnda kommitté. De som ha förmånen att känna fru Wallenberg personligen *veta*, att hon kommer att med heder fullgöra detta sitt uppdrag; och äfven de som känna henne endast genom hennes offentliga verksamhet se nog med trygg tillförsikt, att det lagts i hennes händer att i detta fall föra kvinnornas rön med den äran.

Detta hedersuppdrag är för Iduns redaktion ännu en anledning till de många förutvarande att meddela en teckning af fru Wallenbergs lif och af hennes sympatiska personlighet.

Anna von Sydow föddes i Stockholm den 26 augusti 1838. Hennes föräldrar voro varfshufvud vid flottans Stockholmsstation, amiralen J. G. von Sydow och dennes maka i 2:a giftet, Eleonora Wiggman. Amiral von Sydow var en af svenska flottans erfarnaste och skickligaste officerare. Genom den höga grad af fulländning han gaf skärgårdsvapnet anses han intaga en välförtjänt plats vid sidan af detsamma grundläggare, Aug. Ehrensvärd. Han var en »flärdlös och enkel man», som ägde »djuphet i tankar» och »ihärdighet i handling», en man af »få ord och många gärningar». Modern skildras som en fint bildad kvinna med utpräglade konstnärliga anlag och intressen.

Tillsammans med fyra bröder växte Anna von Sydow upp i ett lyckligt och gladt hem. Ute på Skeppsholmen förde hon dessutom ett i kroppsligt afseende friskt och härdande lif, obundet af allt skoltvång. Modern var hennes första lärarinna och gaf henne omsorgsfull undervisning, bl. a. i teckning, för hvilket ämne hennes dotter tidigt visade afgjorda anlag. Båda föräldrarna voro varmt intresserade af allmänna frågor, och dotterns smak riktades redan i barndomshemmet åt de verksamhetsfält, där hon sedermera lagt ned en stor del af sitt arbete. Vid faderns död, år 1850, flyttade familjen in i staden. Men ej heller då skickades Anna v. S. i skola. Hon fick taga lektioner i åtskilliga ämnen, men för öfrigt genom självstudium under moderns ledning skaffa sig bokligt vetande. En vinter tillbragte hon i en pension i England. Det bör väl märkas, att de många tillfällen att erhålla kunskap, hvilka i form af föreläsningkurser och dylikt, stå nutidens unga kvinnor till buds, då hade inga eller nästan inga motsvarigheter. Vi som snarare ha för mycket i den vägen, så att vi ej på långt när kunna begagna oss af allt som erbjudes, förstå knappast, att inrättandet af en »Lärokurs för fruntimmer» af den tidens vetgiriga unga damer togs med verkligt jubel. En dylik kurs anordnades nämligen år 1858 af P. A. Siljeström och Martin Schüek m. fl. Den öfvertogs sedermera af staten och bildade grundvalen till det år 1861 inrättade Högre lärarinneseminariet. Anna von Sydow var en bland dem, som med begärlighet grepo detta tillfälle att öka sina kunskaper. Samtidigt utbild-

des tillsammans med fyra bröder växte Anna von Sydow upp i ett lyckligt och gladt hem. Ute på Skeppsholmen förde hon dessutom ett i kroppsligt afseende friskt och härdande lif, obundet af allt skoltvång. Modern var hennes första lärarinna och gaf henne omsorgsfull undervisning, bl. a. i teckning, för hvilket ämne hennes dotter tidigt visade afgjorda anlag. Båda föräldrarna voro varmt intresserade af allmänna frågor, och dotterns smak riktades redan i barndomshemmet åt de verksamhetsfält, där hon sedermera lagt ned en stor del af sitt arbete. Vid faderns död, år 1850, flyttade familjen in i staden. Men ej heller då skickades Anna v. S. i skola. Hon fick taga lektioner i åtskilliga ämnen, men för öfrigt genom självstudium under moderns ledning skaffa sig bokligt vetande. En vinter tillbragte hon i en pension i England. Det bör väl märkas, att de många tillfällen att erhålla kunskap, hvilka i form af föreläsningkurser och dylikt, stå nutidens unga kvinnor till buds, då hade inga eller nästan inga motsvarigheter. Vi som snarare ha för mycket i den vägen, så att vi ej på långt när kunna begagna oss af allt som erbjudes, förstå knappast, att inrättandet af en »Lärokurs för fruntimmer» af den tidens vetgiriga unga damer togs med verkligt jubel. En dylik kurs anordnades nämligen år 1858 af P. A. Siljeström och Martin Schüek m. fl. Den öfvertogs sedermera af staten och bildade grundvalen till det år 1861 inrättade Högre lärarinneseminariet. Anna von Sydow var en bland dem, som med begärlighet grepo detta tillfälle att öka sina kunskaper. Samtidigt utbild-

Sådana dina vanligaste tankar äro, sådant är ock din själs skaplygne; ty själen får färg af tankarne.

Marcus Aurelius.

dade hon sina vackra anlag i målning, först hos professor Qvarnström, som välvilligt upplät sin atelier för henne, sedermera hos F. J. Fagerlin och slutligen hos professor Boklund i en af honom anordnad kvinnlig målarskola. Det var då meningen att hon i likhet med sina kamrater, bland hvilka märktes Hanna Tengelin, sedermera gift med M. E. Winge, och Agnes Börjeson, skulle ägna sig åt måleriet. Hennes lärare förespådade henne också en vacker framtid som konstnärinna. Anna von Sydows lif fördes emellertid in på en helt ny bana, när hon år 1861 ingick äktenskap med bankdirektören A. O. Wallenberg.

Så var då Anna von Sydow vid ett par och tjugu års ålder ställd på en plats, där hennes egen personlighet skulle kraftigt utvecklas och där hon under många kommande år skulle utöfva ett inflytande, som visat sig vara både djupt och godt. Nära tjugufem år framlede de båda makarna vid hvarandras sida — ett lif, rikt på utveckling och sympati, rikt på glädje och lycka, men också med många luttrande pröfningar. Han, mannen med det klara hufvudet, den snabba iakttagelseförmågan och den okuffliga energien, behöfde i sanning en hustru, som han kunde tala med om sin verksamhet, sina planer och sina intressen, viss om att alltid finna deltagande, hjälp och förståelse. Allt detta fann han hos den maka han valt. Hans affärs- göromål, hans kommunala och riksdagsmannaverksamhet, hans författarskap — i allt var hon initierad. Ofta hände det, att han vid hemkomsten från en supé för sin hustru dikterade en lång tidningsuppsats, som han dagen därpå ville ha publicerad. En af hans biografier säger, att »han dikterade sina uppsatser med en snabbhet, som nog var pröfvande för den skickligaste handsekreterare». Hans hustru bestod emellertid profvet i det fallet som i så många andra.

A. O. Wallenberg var en af riksdagens flitigaste motionärer. Bland hans motioner är det särskildt två, som vi ej kunna underlåta att här påminna om, därför att man mellan raderna kan läsa, att den kvinna, som stod honom närmast, lärt honom att tänka högt om det kvinnliga släktet.

Det var han som 1884 väckte motioner om sådan ändring i giftermålsbalken, »att man och hustru utan äktenskapsförord komme till sådan rätt som kan dem beredas att råda hvar för sig öfver sin före eller under äktenskapet ärfda eller förvärfda egendom», och om att ogift kvinnas myndighetsålder måtte sättas till 21 år.

Utom det att fru Wallenberg under alla förhållanden stod hjälpande och stödjande vid sin makes sida, hade hon att fylla moderliga och husmoderliga plikter af mer än vanligt stora dimensioner. Redan vid hennes inträde i hemmet funnos där fyra barn — mannens från ett föregående gifte —, för hvilkas uppfostran ansvaret lades i hennes händer, själf blef hon moder till fjorton barn, och i det wallenbergska hemmet utöfvades alltid en storartad gästfrihet. Man kan lätt tänka sig hvilken fysisk och andlig spänstighet det fordrades af husets härskarinnas, för att hon skulle kunna i alla skiften med lugn och jämnmod fylla sina plikter. Ja, i alla skiften! Ingen människas lifsväg går fram i idel solljus,

och i hur gynnsamma yttre och inre förhållanden fru Wallenberg än lefde, så gafs det dock tillfällen, då skuggorna lägrade sig tätt på hennes stig. Vi nämna här blott den fruktansvärda finanskrisen år 1878, som drog med sig så många olyckor i ekonomiskt afseende, men ur hvilken Stockholms enskilda bank, Wallenbergs skapelse, utgick segrande. Med orubbligt lugn, utan att ett ögonblick förlora besinningen, såg fru W. faran fast i ögat; och man kan vara viss på att, om utgången blifvit en annan, bankdirektör Wallenberg skulle af sin hustru ha fått det bästa handtaget, när det gällt att ännu en gång bryta sig väg i lifvet. »Den pröfningen», yttrade en gång fru W., »gaf mig en så stor moralisk styrka, att jag vid många tillfällen prisat mig lycklig, att den kom på min lott, och aldrig önskat den oenongången.»

Den 12 januari 1886 upplöstes genom A. O. Wallenbergs död detta i hög grad harmoniska äktenskap.

Det var för den efterlevande maken ett hårdt, till en början nästan förkrossande slag. Men fru W. är i besittning af en ovanlig förmåga af själfbehärskning och hör dessutom till de människor, som alltid i pröfningsens stund tillämpa Viktor Rydbergs ord »Din sorg är din, och du bör bära henne.» Sedan hon öfvervunnit den första bittra smärtan, gick hon åter ut i lifvet och bland människorna. Där funnos många fält, där hon kunde arbeta, mycken nöd, som hon kunde lindra, således många plikter, som hon kunde åtaga sig och uppfylla.

Och så har fru Wallenberg år efter år arbetat i allmännyttiga och filantropiska företag och utöfvat en verksamhet, till hvilken ej många af vårt lands kvinnor i hennes ställning kunna uppvisa motstycke. Det skulle bli alltför långt att uppräknat alla de styrelser och kommittéer, af hvilka fru W. varit medlem. Vi erinra särskildt om hennes verksamhet i föreningen *Handarbetets vänner*, hvars ordförande hon är sedan 1887. Den storartade utveckling, som under årens lopp kommit denna förening till del, skyllas i betydlig mån fru W:s nitiska och insiktsfulla ledning. För de sträfvanen, för hvilka doktor Hazelius genom sina skapelser *Nordiska museet* och *Skansen* gjort sig till tolk, har han alltid i fru W. funnit en varmt intresserad och i hög grad uppoffrande hjälparinna. Hon har innehaft chefskapet vid alla de basarer och värfester, som hittills anordnats till förmån för nämnda institutioner, och flerfaldiga gånger har hon, vid kritiska tillfällen, varit den som räckt den hjälpande handen. Också anser sig museets stiftare till henne stå i en outplänlig tack-samhetsskuld.

Fru Wallenberg är ordförande i styrelserna för föreningen *Handarbetets vänner*, Kvinnoförbundet för Sveriges sjöförsvär, Fredrika-Bremer-förbundets stipendiefonder, Lotten Wennbergs fond och den Benedichska fonden, medlem af styrelserna för asylen för Pauvres honteux och Föreningen för välgörenhetens ordnande samt den enda kvinnliga ledamoten i Gripsholmsföreningens nämnd och i kungliga kommittén för Sveriges deltagande i världsutställningen i Paris år 1900.

Frågar man dem som i styrelser och kommittéer samarbetat med fru W., hvilka egen-

skaper det är som göra henne så synnerligen lämplig för dylika värf, så får man till svar: »Hennes stora organisationsförmåga, hennes klara blick, som aldrig skymmes af detaljerna, utan först och främst ser enheten, vidare hennes snabba uppfattning, hennes villighet att personligen åtaga sig arbete, hennes frihet från all auktoritetstro samt hennes från allt hvad småsinne heter fria karaktär, med ett ord hennes förmåga att alltid vara en stödjande, aldrig en tyngande kraft.»

I en biografi öfver A. O. Wallenberg heter det: »När han såg, att något allmännyttigt kunde åstadkommas genom ett kraftigt handtag, skyggade han icke, för möjligheten af en förlust, att gripa in. Han hjälpte gärna, när han trodde, att hjälp kunde något uträtta.» Dessa ord kunna i alla afseenden tillämpas på fru W. Hon gifver gärna, och hon gifver med förstånd. Den välgörenhet, som i många former af henne utöfvas, kan i sanning kallas storartad. Särskildt ligger det henne om hjärtat att jämna vägen för fattiga och begåfvade konstnärer. Själf har hon aldrig öfvergifvit sin ungdomskärlek till måleriet — i hennes hem finnas många vackra alster af hennes pensel —, och det är väl därför som konstens barn ligga henne särskildt om hjärtat.

Fru W. är en förträfflig husmoder för sina underhafvande. Och dessa äro ej få. Utom sitt stora, magnifika hem i staden, beläget vid Kungsträdgården, äger fru W. en landtegendom, Malmvik, på Lofön. Där hvilat hon om sommaren ut efter den ansträngande vintersäsongen. Både där och i staden röjes i anordningarna den gedigna, konstnärliga smak, som utmärker hemmets härskarinnas.

När fru Wallenberg tillfrågas om hvad som varit den bärande kraften i hennes lif, svarar hon: »Min stora aktning för allt som nämnes *plikt* och min vana att underordna allt under denna samt min orubbliga tro på en af gudomlig försyn utstakad plan för hvarje individs liksom för hela människosläktets lif.»

Att fru Wallenberg kunnat i så hög grad ägna sig åt allmännyttig verksamhet, får ju i viss mån tillskrifvas hennes gynnsamma ställning i ekonomiskt hänseende. Hur många finns det ej emellertid som äro i besittning af lika stora förmåner, men hur lätt räknade äro ej de, som i likhet med fru W. inse, att en dylik ställning medför kräfvande förpliktelser att vara till gagn för sina medmänniskor! Och äfven om fru W. lefvat i mera anspråkslösa förhållanden, så hade tvefvelsutän grunddragen i hennes karaktär blifvit de samma. På hvilken plats hon än blifvit ställd i lifvet, hade fru Anna Wallenberg nog blifvit en »fiärdlös och enkel» kvinna »med djuphet i tankar» och »ihärdighet i handling», en kvinna »af få ord och många gärningar».

Gurli Linder.

Från Sofiahemmet har man begärt plats för följande rader: Då det af sjuksköterskan fröken Ester Andersons lefnadsteckning, införd i senaste numret af Idun, tyckes framgå, att hon ännu vid sin död tillhörde Sofiahemmet, torde det böra framhållas, att hon efter slutad elevkurs kvarstod i Hemmets tjänst endast något öfver ett år och lämnade detsamma våren 1895.

Till Snorre!

*Ett tack, du goda Snorre,
För glädje, skämt och skratt!
Hvart ord blef till en sporre
att taga allting gladt.
Vi läste och förnöjdes
och logo först och sist.
Så mycket ljusst där röjdes,
du käckä optimist!*

*Så frisk som vårdagsfläkten
du gjorde din entré.
I fin-de-siècle väkten
vi mest glömt bort att le.
Så grått i grått var lifvet —
då kom i stämning glad
det några rader »skrifvet»
där ifrån Gefle stad. —*

*Det var helt andra visor,
af grått fanns ej ett grand.
Ack, alla goda disor,
de måtte styrt din hand!
Du tecknar och du ritar,
du ler med skalk i blick,
och uti glada »bitar»
du ger ett uddigt stick.*

*Men sårad blir dock ingen,
ty harmlöst skämtet är.
Man ler i hela ringen,
då Snorre träder när.
Man ler sitt bästa löje —
just som man fordom log,
när uti lust och nöje
fru Lenngren ordet tog.*

*Du samma glada sinne
och varma känsla har,
uti ditt hjärta inne
bor samma friskhet kvar,
och öfter allt man spårar
ett vackert skimmer strödt,
en fläkt af ljusa vårar,
ett drag af rosenrödt.*

*Du vänligt mot oss nickar,
du soligt på oss ser,
ur ögat skälmen blickar,
kring munnen glädjen ler —
Vi visste uppå pricken
precis, hur du såg ut,
långt förrän Idun fick'en,
din ljusa bild, till slut!*

*Sjung ännu länge för oss
med sol i ögonvrå,
och glada stunder gör oss
i hvardagslifvets grå!
Uti det ljusa nöjet
den friska kraften gror,
och bak det goda löjet
ett vackert allvar bor.*

En svensk kvinna.

Några blad ur min dagbok.

Af Gerda Meyersson.

III.

»Jag bor hos mina kusiner,» hade den lilla arbeterskan från elektriska syfabriken sagt, när hon lämnade mig sin adress, men hon hade icke skrivit upp dessa kusiners namn, så jag fick gå upp i tre olika uppgångar i det stora huset, innan jag fann henne. Ingen, som jag frågade, kände till henne, men slutligen fann jag, tre trappor upp öfver gården, hennes visitkort på en dörr, där det satt, till hälften doldt under ett större kort, på hvilket namnet Svensson var ritadt i prydliga tryckbokstäfver.

När jag ringde, hördes barnskrik och ifriga röster inifrån, en puckelryggig äldre kvinna öppnade.

»Jo, Gurli var hemma» — svarade hon på min fråga, men hon hvarken bad mig stiga in i den lilla tamburen eller gjorde min af att gå efter flickan. »Kan jag få tala vid henne?» bad jag.

»Ja, det går väl an,» hon öppnade en dörr, men blef undanskuffad af en stor pojke, som kom springande; på sina axlar bar han en liten skrikande pys på ett par år. När han fick se mig, som emellertid gått in i tamburen, tvärstannade den store pojken och den lille slutade genast upp med sitt skrik, båda stirrade förvånade på mig.

I det samma kom Gurli och bad mig för all del stiga in. Hon hade icke väntat mig redan denna söndag och det var så skräpigt i tamburen och icke färdigstädadt i rummen, men jag var så välkommen i alla fall — försäkrade hon. Och så förde hon mig in i ett rum, som skulle ha gjort ett ganska trefligt intryck, om icke luften därinne varit så dålig. Det var snygga gardiner för fönstret och en soffa med röd- och hvitrandigt öfverdrag; öfver byrån satt en spegel i förgylld ram, och på ett hörnskap stod en makartbukett i en hög porslinsvas.

När jag frågade Gurli, om detta var hennes, skrattade hon. »Mitt, ånej, här bor min kusin Anna, hon, som är på cigarrfabriken, och faster och Vilhelm, den store pojken, fröken såg. Jag och min andra kusin Ebba, som är på samma fabrik som jag, bo här inne.» Därvid öppnade hon dörren till ett litet rum bredvid, som kanske var 2 meter långt, men knappast lika bredt. Äfven där fauns en soffa — jag undrade huru de fått in den där — för öfrigt utgjordes möblemanget af en stol och ett litet bord vid fönstret. Eldstad fanns ej, men en liten skrubb att hänga in kläder i. Luften i detta rum var icke bättre än i det yttre, men fönstret stod på glänt.

»Vi ha inte kallt, ty grannarnas kök ligger här intill,» sade Gurli, »men nog är det trångt alltid, när Ebba och jag skola kläda oss på samma gång om morgnarna, för ingen af oss vill stiga upp tidigare än vi nödvändigt måste. Ebba ligger i soffan och jag har sofflocket att ligga på.»

Medan Gurli talade, stängde hon fönstret och lade i ordning några kläder, som lågo på soffan. »Jag höll på att städa, när fröken kom,» förklarade hon.

»Nå, hvad betala ni i hyra för det här?» frågade jag.

»Jo, vi ge 4 kronor hvar i månaden, Ebba och jag, men då få vi kaffe om morgnarna, ja, utan dopp förstas. Det kostar 300 om året, båda rummen och köket, men i köket bor Amanda, den där ofärdiga, som öppnade åt fröken, hon ger bara 3 kronor i månaden, för hon har inte råd med mera, resten af hyran betalar faster och Anna. Den lille pojken, det är en inackordering, ligger hos Amanda om nätterna och hon ser efter honom om dagarna, för hon är alltid hemma. Hon syr för bodar, förkläden och koftor och sådant där.»

Nu kommo familjens öfriga medlemmar in och hälsade och vi slog oss ner i det större rummet. Gurli, hvars bekantskap jag gjort på ett samkväm för arbeterskor, var fortfarande den, som förde ordet. Hennes kusin Ebba, som jag också träffat en gång, föreföll något blyg.

I motsats till Gurli, som var liflig och tycktes taga lifvet från den glada sidan, hade hon ett tungsint uttryck och talade mycket långsamt, men hon såg klok ut.

Jag frågade, hur hon trufdes på syfabriken.

»Ja, trifvas, det kan man väl inte med ett sådant slaffif,» menade hon. »Ett och ett halft dussin skjortor hinner jag sy om dagen, det blir 90 öre. Tillklippta äro de förstas och knapphålen behöfva vi ej sy, men nog är det arbete på skjortor ändå, om de äro aldrig så enkla.»

»Ebba är just inte så fortfärdig heller,» inföll hennes mor suckande. »Gurli går det fortare för, hon hinner alltid mera.»

»Ebba är ju inte så van vid arbetet än,» sade Gurli, »och så funderar hon så mycket.»

»Hvad du pratar!» sökte Ebba afbryta henne.

»Jo, det är sant,» fortfor den språksamman Gurli, »hon bara bråkar sin hjärna att fundera på, hvarför just hon skall vara fattig, när så många andra äro rika. Jag bryr mig inte om att grubbla på det, jag.»

»Nej, det är nog det klokaste,» sade Ebbas äldre syster, Anna, en lång flicka med ett sjukligt utseende, »för börjar man grubbla på det, är det inte godt att hålla ut med det här eländiga lifvet.»

Hon hade arbetat 3 år på en cigarrfabrik och förtjänade 12 kronor i veckan, men hon led jämt af hufvudvärk och sof illa om nätterna. Man blef klen af tobaksarbetet, sade hon, somliga höllo bra ut, men andra blefvo alldeles förstörda, så att de måste sluta och försöka på något annat. Emellertid slutade de redan kl. 7 i vinter, förut hade de arbetat från 8 till 8.

»Vi sluta icke förr än half 8,» sade Gurli.

»Nå, hvad göra ni om kvällarna då?» frågade jag.

»Om kvällarna,» sade Ebba och såg upp, »då virkar jag.»

Jag kunde inte låta bli att invända, att virkning var ett mycket olämpligt arbete för den, som hade stillasittande sysselsättning hela dagen. Men Ebba såg helt förnärmat ut. »Virka är det roligaste jag vet,» sade hon.

»Hon sitter uppe och virkar till kl. 11 ibland,» berättade Gurli. »Aldrig vill hon gå med ut och gå eller åka skridsko. Jag virkar också, men inte är jag så tokig i det som hon!»

»Ja, men,» invände jag, »ni behöfver väl laga era kläder och tvätta och ordna litet åt er här hemma.»

»Nej,» sade Ebba och Anna på en gång, »allt sånt där gör mamma!»

»Ja, gunås,» bekräftade modren, »jag har nu en gång skämt bort dem med det. När jag är ledig någon dag, för jag går i hjälphus, passar jag på att sy. Men det vill något till att hålla Vilhelm hel och ren också. Se, han är springpojke på ett kontor på Söder och måste vara snyggt klädd, hvad han förtjänar går åt till skodon och middagar åt honom.»

»Ja, för jag vill ha ordentligt med mat, jag,» sade Vilhelm, som förut suttit tyst och låtsat läsa i en tidning, men nog följt med vårt samtal.

»Jag kan inte nöja mig med en half 25-öres middag som flickorna. De ge förstås hällre ut sina pengar på grannlåt, de.»

»Åh, det räcker minsann inte till någon grannlåt,» sade Gurli. »Ebba och jag hämta oss middag från ett bra matställe nära fabriken, vi få en bra portion för 25 öre, alldeles tillräckligt för oss att dela.»

»Men i våras gick du och gaf ut 7 kronor för en sommarhatt, du,» retades Vilhelm.

»Rör det dig kanske?» Gurli rodnade, trots sin öfverlägsna ton. »Man måste ju vara snygg, vet jag,» förklarade hon vänd till mig.

Nu kom den ofärdiga Amanda in med en bricka med kaffe. Det var Anna, cigarrarbeterskan, som bjöd.

I detsamma ringde det. Ebba gick och öppnade och återkom, följd af en annan flicka, en liten ljushårig, blek varelse, som såg ut att vara vid pass 16 år.

»Hon bor här i huset,» berättade Gurli genast, »men hon vantrifs så rysligt hos sin värdinna, så hon skall flytta hit till oss nästa månad. Hon är från landet och har inga bekanta i staden mer än vi.»

»Hvar skall hon ligga då?» frågade jag och såg mig ovillkorligen omkring i det långt ifrån stora rummet.

»Jo, Vilhelm får ligga i tamburen eller i köket, där är god plats. Däruppe, där Maria bor nu, äro de 5 stycken i det rum, som motsvarar det här, ja, det är 3 barn förstas. Se, hon kan inte betala mer än 4 kronor i månaden, och då får man inte begära så mycket, hyrorna äro så dyra.»

Den lilla Maria satt borta vid fönstret hos Ebba och drack kaffe. De förde ett hviskande samtal.

»Hvad har hon för arbete?» frågade jag Gurli.

»Hon är på en glödlampsfabrik, men de ha så litet att göra, så flickorna få »fira» så mycket nu. Hon förtjänar inte stort mer än en krona om dagen, tror jag.»

»Ja, det är så uselt så,» bekräftade Maria, som hört hvad vi sagt. »Kunde jag bara få något annat arbete, skulle jag sluta i morgon dag.»

»Hon kan få plats som barnjungfru, men det vill hon inte,» sade den puckelryggiga, »tjänä äro flickor nu för tiden så rädda för.»

»Jag är inte rädd alls, men jag vill lära mig polera silfver, det skall vara så inkomstbringande, men det kostar visst mycket att lära sig.»

Det blef nu ett allmänt samtal om de olika yrken, i hvilka kvinnliga arbeterskor användas. Cigarrarbeterskan, som var med-

lem i en fackförening, hade rätt bra reda på löneförhållandena. »I bryggerier t. ex.» berättade hon, »kunna arbeterskorna förtjäna ända till 50, 60 kronor i månaden, men så bli de också ofta så förstörda af reumatism, att de inte hålla ut många år.» Och strykerskor kände hon som förtjänade 15 kronor i veckan, »det var ju bra det också, fast nog var det ett hårdt arbete.»

När jag tog afsked, satte Gurli hastigt på sig hatt och kappa och följde med. Hon ville tala med mig ensam, sade hon. Efter många omsvep kom hon fram med hvad hon ville. Skulle jag inte vilja låna henne 10 kronor, frågade hon. Hon hade pantsatt sin vinterkappa förra månaden, då hon var alldeles utan pengar, det var sommarkappan hon begagnade nu, men hon frös allt, i synnerhet om kvällarna. Om hon nu löste ut kappan och betalade hyran, skulle hon inte få ett öre öfver, och hon behöfde skodon också. Men om 2 veckor skulle hon kunna betala igen det hon ville låna af mig. På två veckor förtjänade hon minst 14 kronor.

»Men om ni ger mig 10 kronor af dessa 14, inte kan ni lefva två veckor på 4 kronor, inte.»

»Det blir litet mer, för 1 krona har jag och 2 kronor kan jag få låna på sommarkappan. En krona måste jag lägga af hvar vecka till hyran, men det kommer nog att gå bra, fröken skall få sina pengar på dagen.»

Det vill säga, hon hade 3 kronor, men i bästa eller rättare värsta fall, om hon belånade sommarkappan, 5 kronor att lefva på under 2 veckor. I senare fallet 36, i förra 21 öre om dagen. Hur var det möjligt att kunna äta sig mätt under sådana villkor?

»Man får rätta munnen efter matsäcken förstas,» skrattade Gurli, hon tog allting från den glada sidan. »Middagen kostar mig ju bara 12 1/2 öre, ett fyraöres bröd består jag mig till kaffet om morgnarna och ett tvåöres äter jag till frukost, om jag har råd, dricker jag mjölk också. Till kvällen äter jag bröd och mjölk, faster bjuder mig förresten på en matbit ibland, men jag vill inte ligga henne till last.»

Hon var så hurtig och frimodig och gladlynt, trots sin fattigdom, hon var bara nitton år och ensam i världen, utan annat skydd än dessa släktingar, som voro lika fattiga som hon själf.

Strålände glad var hon, när hon fick låna den begärda tian, ty jag kunde icke säga nej, ehuru jag högst ogärna hjälper någon att sätta sig i skuld.

Precis två veckor senare kom hon och lämnade igen hvad hon lånat. Nu var det ingen nöd, ty en äldre syster, som var i Amerika, hade skickat henne 15 kronor. Och om Gurli ville, skulle systemen om ett år skicka respengar, så hon finge komma dit öfver, hon också. I Amerika hade man det ju så bra.

»Många ha det nog dåligt där också,» invände jag.

»Ja, det förstas,» medgaf Gurli, »men det skulle nog inte bli sämre för mig än här och då lönar det sig nog att försöka.»

—*—

Adam visste knappt, man säge hvad man vill,
Af något paradys, då Eva ej var till.

S. E. Brenner.

»Mödrar emellan.«

I.

Bref från Lovisa Petterkvist.

Utmärkte herr redaktör!

Inte *alls* för att jag har med saken att skaffa, men jag måste *ändå* säga, att det var alldeles gruffligt oförsiktigt af utmärkte herr redaktören att släppa in alla Sveriges mödrar i Idun — och ge dem *pris* till!!!

Åh du min värld — hvad prat det ska bli! Det är så godt herr redaktören bereder sig på att ge ut tidningen 48-spaltig efter detta. *Tror* verkligen utmärkte herr redaktören, att det finns en mamma eller mormor, som inte har *ett* eller *tio* genier till barn och barnbarn?

Hvad mig angår, så har jag *fem* barnbarn, och den som kan finna något fel på dem — som genier betraktade — vill jag just se i synen. De äro *helt enkelt* underverk hvart eviga ett. Hvad det där pratet om *uppfostran* angår, så tycker jag det är bara *bosch*. Nog uppfostrade jag mina flickor efter vett och bästa förmåga, men äro de en *smul* bättre än barnbarnen, som jag inte uppfostrat alls? *Visst inte*. Då som nu för tiden uppfostrade folk ihjäl barnen, det är hvad de gjorde. Låt de små stackarna vara i fred, säger jag, vrid inte och vräng inte på dem, studera inte så fasligt med böcker om dem, utan studera i stället hvad barnen vill ha! Om man riktigt noga följer med det, så ska man få se, att barn, eller åtminstone barnbarn, *aldrig* begära hvad som är skadligt för dem — förr än de blifvit lärda, hvad som *är* skadligt.

Egentligen har jag bara ritat ihop det här för att *varna* redaktören, och det *gör* jag om igen. Jag riktigt känner hvad det *redan* luktar barnkammare om Idun! Och *det* vore väl alldeles rysligt, om det skulle komma att ske! Femtio (50) kronor i pris! Åt en mor som talar om sitt barn!!! Ge *den* hellre 50 kronor, som kan hålla mun! Inte om jag fick 1000 (ett tusen) kunde jag hålla mun *ändå*, om det gällar få tala om de änglarnas — mina barnbarns — alla meriter. Redaktören *skulle* se dem — *barnen* menar jag.

Det finns inte en *dag*, som de inte säga de utsöktaste kvickheter — isynnerhet Alf, och finkänsliga äro de, och estetiskt begåfvade till det otroliga och förstående — till och med om *mat*! Själfe Jörgen skulle bli slagen på fingrarna!!

Jag *måste* sluta. Var så *god* och *inte* tryck det här — det är alldeles privat — och endast framkalladt af oro för *tidningens lugn* och *framtida välbestånd*! Ruffen hälsar så rysligt! Han har haft mässlingen, kan *tänka* sig. Jag har skämts så öfver *det*, att jag nästan varit färdig att gräla på honom *, till dess jag fick se att kronprinsessan var så innerligt nådig och fick samma sjukdom. Finns det *något* så förädlade som höga föredömen!!! Släpp *inte* in mödrarna och mormödrarna i Idun — det *säger* jag redaktörn. — Jag känner dem jag — genom mig själf.

Med största och utsöktaste
högaktning i brinnande fart
Lovisa Petterkvist.

Jockmock d. 14. mars 98.

Den kära fru Lovisas skämtsamma varningar kunna ingalunda afskräcka oss från att fortgå på den instagna vägen, hände nu hvad hända vill!

* När han blifvit frisk förstas!

Och vi hoppas att de ej heller skola på allvar afskräcka någon af våra läsarinor. Det är ju just det vi vilja uppnå: att genom en serie vittnesmål ur det upplefda och praktiserade levande lifvet gifva en ledning åt unga mödrar af mera personlig innebörd än den teoriserande facklitteraturen kan bjuda. Vi mena alldeles som fru Petterkvist: »inte så fastligt med böcker!» — hellre litet sund praktik. Och det är nu den som skall fram i Idun.

Äfven med risk alltså att det kan komma att »luktta barnkammare» ur några af Iduns spalter under de närmaste numren, bedja vi våra vänliga insändarinnor bara friskt gå på. Den lukten skola vi nog sedan snart vädra ut med andra vindar. Men ämnet är af tillräckligt stor vikt att väl förtjäna någon stund upptaga det allmänna intresset. Vi ha redan fått flere insändare, som bevisa, att mödrar i skilda landsändar behjärtat detta, och begynna i dag införandet. Vi hoppas att flere snart skola följa efter och vi hälsa alla, som kunna ha något i sak att anföra, hjärtligen välkomna — ej minst fru Petterkvist själf!

Red. af Idun.

II.

Med anledning af Iduns uppmaning till mödrarna att utbyta åsikter om barnavård och uppfostran, beder jag här få redogöra för det hufvudsakliga i den plan jag följt och följer. Men då mina barn, en gosse och en flicka, ej äro mer än respektive 3 och 1½ år gamla, är det ju endast inom ett begränsadt område min personliga erfarenhet sträcker sig. Mina barn äro och ha alltid varit friska, och tillskrifver jag detta mitt bemödande att från första början ej pjäska bort dem. I det följande vill jag nu beskrifva vården och uppfostran af min lille gosse, i hufvudsak är flickans hittills likadan, men hon är ju mindre, så det är mera instruktivt att tala om den äldre.

De 5 första månaderna badning hvarje kväll, på morgnarna öfversköljning med kallt vatten. Tvättlappar användas, och anser jag det vara snyggare än svampar. Beklädnad: skjorta, ofvanpå den en mjuk ylletröja, lapp, blöja, mantel, linda, som dock ej lindades mer än ett par hvar upptill, så att benen voro fria, samt, medan de voro mycket små, navvellapp och linda. Mössa har jag aldrig använt.

Min gosse uppföddes med flaska, och är det ju både mycket vanskligare och besvärligare, än när man kan amma dem; skillnaden fick jag se, ty flickan kunde jag amma. Stor noggrannhet måste iakttagas med flaskor och nappar, mjölken kokas, spädes o. s. v., men att ingå i detalj om detta är helt visst öfverflödigt. Här må dock nämnas, att Mellins Food är utmärkt för barn med dålig matsmältning och klena för öfrigt. Sofrummet svalt, 13—15 grader, noggrann vädring af både rum och sängkläder. Bädd: en liten spånkorg, öfverklädd med tvättyg, lammadrass, en liten kudde, en stor vaxduk, lakan och en filt, bättre än täcke, emedan den ofta kan tvättas.

Noggrann matordning, 3 timmar mellan hvar måltid, hvarvid gossen alltid togs upp och aldrig fick ligga i korgen och suga på flaskan. Han var nästan aldrig utsatt för kräkningar, som oftast äro en följd af oförständig matordning, för mycket mat och för ofta. Vid dålig grönaktig afföring användes våtvarma omslag, anlagda med största omsorg, gnidning på magen 5 minuter i taget och magens öfversköljning med kallt vatten hvarje gång omslaget byttes, d. v. s. morgon och afton. Dessutom minskas maten. Om nätterna gafs mat 2 gånger. Aldrig fick någon vyssjning, vagning eller dylikt förekomma till stor fasa för min ömsinta mamma. Till att börja med skrek han förtvifladt, men upphörde ganska snart, när skriket ej hade önskad verkan. Börjar man med den ordningen från allra första stunden, sparas man sig mycket besvär.

Från 6 till 12 månader: badning 2 gånger i veckan, tvättning med kallt vatten morgon och afton. Efter 1 år få de allt framgent bada 1 gång i veckan, för öfrigt tvättvattas de från topp till tå om kvällarna, sköljas äfven om morgnarna med kallt vatten.

Beklädnad: en 2½ dcm. bred virkad linda ett hvarv kring magen, hindrar förkylning; den få de ha till 2 års ålder. Vidare skjorta, ett stickadt lifstycke, domestikbyxor, 2 stycken, små röda flanelkjolar, med breda linningar knäppta på lifstycket och nedtill languetterade med garn, en rakt hängande klädning, ej för lång, ty det blir hinderligt för krypandet, samt strumpor och sockor. Började hålla fram gossen med den på-

följd, att han ganska snart lärde sig säga till, vid 1½ års ålder äfven om nätterna. Vid 10 månader fick han börja dricka mjölk ur kopp, skorpor och mjölk samt ägg fick han äfven så småningom. Skorpvälling, som förr användes så mycket, påstås nu för tiden vara för hårdsmält för att vara nyttigt.

Mycken vistelse i fria luften året om.

När man ser, att de små vilja resa sig, bör man i stället för sockorna ge dem ett par kängor, det ger stadga åt fotleden, men de böra tagas af emellanåt, då de trötta att börja med. Gåendet bör ej påskyndas, ty då händer att benen bli krokiga.

Från 1 till 2 år samma beklädnad. Nu få de ock flytta i en järnsäng med liknande sängkläder. Mat: ägg, buljong, köttbullar, litet fina grönsaker, fruktsoppor, hafrevälling och gröt. Hvarje morgon klockan ½ 7 drack min gosse en stor tekopp hafrevälling. Om somrarna har han barfota och bararmad fått sitta i en hög med fin sand, som vi låtit köra upp i trädgården. Mina barn ha varit mycket sena med att gå, tala och få tänder, men det bör ej oro någon moder, ty när det sedan börjar, går det på en gång, såvida inte sjuklighet är orsaken, och då får man naturligtvis tala vid läkare.

Öndt för tänder ha de just aldrig haft, endast litet diarré vid hvarje tandsprickningsperiod, men det skadar ej, om det ej blir för mycket. Under slutet af denna period och 2—3 årsperioden börjar ock den egentliga uppfostran, och är det då två egenskaper hos modern, som måste göra sig gällande, nämligen lugn och betänksamhet. Själf är jag visst ej så lugn, som jag önskade, men det underlättar betydligt. Bestämd är jag däremot, och det var inte värdt för barnen att slippa undan något, de blifvit tillsagda om. Det måste göras. Nu skola barnen läras att vara vänliga, höfliga, tacka och hälsa, springa små ärenden, lägga i ordning kläder och leksaker, läsa till och från bordet, aftonbön m. m., hvad till god ordning hör. Det går så bra, om de vänjas i tid. Man bör tillse att de ej visa afundsjuka, att de gärna dela med sig af hvad de få o. s. v. Det är i mitt tycke mycket kräktigt, om barn äro blyga, men det kan förekommas, om man, fastän de att börja med gråta och skrika, låter dem gå fram och hälsa — låter någon främmande ta dem en stund. Så har jag gjort med godt resultat. Så fort det kommer någon, går t. o. m. flickan genast emot den besökande och niger. Helt tidigt böra de ock vänjas att vilja ha näsan putsad, och bör en liten väska med näsduk ej saknas, samt att vara måna om att vara rena om ansikte och händer och rädda om sina kläder. Yttre renlighet befördrar inre renhet, det är säkert.

Vid 2 års ålder afskaffade jag klädningen och använder nu byxor, en liten veckad kjol och sjömansblus af mörkblått tyg, om somrarna syr jag samma modell af vanlig hvit domestik, garnerad med blått, det ser så treffigt ut. Skjortan är vinter och sommar urvikt i halsen och lappen till blusen djupt uringad.

Nu åter han förstas hvad som helst, men jag är noga med måltidstimmarna. Hans matordning är nu: kl. 8 hafrevälling och smörgås, kl. 11 choklad (båda delarna kokta på nysilad mjölk) och skorpor, kl. 2 middag, kl. ½ 6 kväll, vanligen smörgås och mjölk. Klockan 6 läggs barnen och skakar jag då alltid deras kläder, så att det myckna dam, som samlar sig i dem, må försvinna. Söndagarna bortfaller hafrevällingen och få de då choklad och fattiga riddare. Honung låter jag barnen få rätt mycket, det skall vara så nyttigt. Hör jag att de börja hosta litet, ljummar jag genast honung några gånger, och så går det tillbaka med detsamma. Mer än en dag har aldrig hostan räckt. Hårdt bröd är nyttigt både för mage och tänder. Ägg ha mina barn fått hvarje dag till 2 års ålder både ett och två, sedan mindre ofta, men om möjligt är att de kunna få är det helt säkert nyttigt.

Sång och musik äro mina barn så förtjusta i, hvarje dag måste jag spela och sjunga för och med dem. Min lille pys har redan stor reper-toar, 2 häften af »Sjung med oss mamma» kan han fullkomligt. Så vill han gärna höra mamma berätta om sol och måne, fåglar, blommor, Gud och änglarna; sagor däremot bryr han sig ej ännu om. Han blir nog en stor vän af naturen, ty han riktigt studerar allting, så liten han är. En dag kom han in ropade: »Mamma, de' ä' så vackert i dag, kom ut och se på himlen blå.» Kärlek till naturen är en god sak och bör med all makt uppodlas i barnahjärtat. Äfven vill jag nämna några ord om att göra barnen härdiga, så att de ej grina och gnälla, det minsta de göra

sig illa. Jag säger alltid åt mina barn, de må slå sig mycket eller litet: »Var bara morsk nu och säg: mjuka tjänare, farbror Knuff», med den påföljd, att de oftast börja skratta i stället för att gråta, och de slå sig ganska duktigt, utan att ens låtsas om det. Därvidlag gör uppfostran underverk.

Min gosses käraste leksaker äro ett par tömmar, en liten skottkärra och en från första dagen hufvudlös häst. Det är en outtömlig källa till glädje för honom. Man får aktgifva på, att de behandla sina förmenta hästar med godhet; häromdagen kom jag öfver min lille gosse, när han med ett spö stod och slog den stol, som för tillfället var häst. »Men inte får du göra så», sade jag. »Jo men mamma, så gör karlarna.» Se där exempletets makt!

Hvad nu aga angår, äro åsikterna helt olika. Min lille pys har verkligen fått mycket ris, och med hans lynne är jag öfvertygad om, att han ej skulle vara så pass snäll och lydig, som han är, om jag underlåtit att aga honom, men nu snart får det just icke mer förekomma, nu blir att vädja till hans ambition. Min lilla tös har ett helt annat lynne, hon behöfver endast sägas till allvarligt, så lyder hon. Det där är ju så individuellt, och därvidlag måste tagas hänsyn till hvars och ens egenhet i lynne och karaktär. Där, om någonsin, få ej alla skäras öfver en kam.

Ännu några ord, innan jag slutar: Tag vara på hvarje tillfälle att upplifva gamla sedvänjor, det är så tacksamt, barnen sätta så stort värde därpå. Låt Lucia komma hvitklädd med lingonriskrona med ljus uti och bjuda kaffe på Lucia-dagen, fira julen på gammaldags årligt vis, låt dem få ha en eld på valborgsmässoafton, väfflor första maj, majstång midsommarafton, fira födelsedagar o. s. v., men gör från början upp ett program, som du sedan med få förändringar följer år från år. Att döma efter mig själf är det, som skulle det få ett större värde på så sätt: man väntar och längtar och målar ut för sig alla härligheter långt i förväg. I sammanhang härmed vill jag nämna en sed, som jag, ehuru den är tysk till sitt ursprung, tagit fasta på, nämligen att på barnens födelsedagar på födelsedagsbordet ha så många tända ljus, som de haft födelsedagar. Jag tycker, att det är en vacker symbolik däri.

Ja, låt oss göra hemmet så ljus och gladt som möjligt för våra älsklingar, hvar och en efter sin förmåga, jag tror, att isynnerhet när de bli äldre och få många hundra intressen, detta bidrager till att binda dem med oupplösliga band, i första hand vid hemmet, men äfven i andra hand vid fosterlandet med alla dess stora minnen. Det är dock hemmen, som lägga grunden till godt eller ondt, och visst är det ett stort ansvar vi mödrar ha.

»Mirran».

Den blef lång, denna Mirrans uppsats, men då den ovillkorligen synes oss både tänkvärd och välskrifven, ha vi ej velat beskära den. Dock uppmana vi ännu en gång kommande insändarinnor att fatta sig *sakligt och kort*. Då det är afsikten att *många* skola få bära fram sin mening, kan ej så stort utrymme offras åt hvarje.

Red.

Några ord om kvinnor och bad.

Ätt af de äldsta och allmännaste medel vi känna att bevara kroppen frisk och sund är badet i dess olika former. För att nu ej nämna de praktiga bad, som funnos i södra Europa och i Orienten på gamla Roms och Athens tid — och af hvilka den tidens författare gifvit ingående beskrifningar — så voro äfven här i Norden ända tillbaka i hedenhös baden mycket allmännare begagnade af alla folkklasser än nu tilldags — vi syfta då främst på den i fortiden begagnade badformen *badstu*, hvilken i regel äfven af menige man togs hvarje lördag (lögerdag) för att bereda till en i dubbel måtto renare njutning af hvilodagen. I årtusenden har således badstugubadet utgjort ett af folkmedicinens kraftigaste medel, och dess hygieniska betydelse, som ännu tyvärr allt för ofta undersättas, består i dess stärkande, lifvande och understödjande inverkan på *huden* med dess viktiga funktioner.

Denna betydelse föll emellertid alltmer i glömska, man nöjde sig med att bada kalla bad någorlunda fitigt sommartiden, och på vintern någon enda gång, synnerligast vid de stora högtiderna, ett varmt karbad, vanligen i hemmet. På lan-

det brukas så ännu allmänt, och äfven i många tusende medelklasshem därstädes förekommer nästan aldrig ett varmt bad — annat än när doktorn ordinerar det för en eller annan sjukdom! I det närmaste på samma sätt går det till i en del af våra mindre landsortsstäder, äfven i dem som på sommaren äro omtäckta och frekventerade badorter, men där endast en försvinnande bråkdel af »infödningarne» — oaktadt de därtill ha både tillfälle och råd — vintertiden begagnar sig utaf den då en dag i veckan för bad öppna badanstalten! Sådant är ju bedröfligt, men visst icke öfverdrifvet.

Och hur har det varit här i vår egen hufvudstad? Ja, ej för längre tid tillbaka än 35 å 40 år sedan var nog tillståndet här i hufvudsak ej mycket bättre än i landsorten. Visserligen funnos ju här äfven då flere allmänna bad, karbad, men det var först när den om balneologien så högt förtjänte professor C. Curman startade Stockholms Badhusaktiebolag och det s. k. Stora Badhuset vid Malmstorgsgatan, som allmänheten begynte inse och flitigare än förr använda detta vårt bästa hälsomedel. Sedan ha som bekant flere större badhus här uppstått, såsom Södra badinrättningen (hvilken snart ärnar anläggas filial i Katarina), Klara badhus vid Gamla Kungsholmsbrogatan, samt Badhusbolagets filial vid Stureplan, det s. k. Sturebadet, samtliga väl administrerade, propert och komfortabelt inredda och hvar ett med sin stabla kundkrets i de respektive stadsdelarna. Äfven våra större landsortsstäder bestå sig nu litet hvar med mycket goda badhus — Göteborg, Malmö, Norrköping och Sundsvall kunna i det fallet täfna med hufvudstaden — och i stort sedt har varmbadsfrekvensen ej så litet tilltagit de senaste decennierna.

Ej så tyvärr hos kvinnorna och barnen, hvilka i allmänhet, äfven inom de högre klasserna, i hög grad försumma hudens vård. Visserligen har frekvensen af kvinnliga badande ökat: till exempel i badhuset vid Malmstorgsgatan från 29,733 år 1887 till 37,248 år 1897 (däraf 4 281 badstu 1887, 6,720 år 1897); i badhuset vid Sturegatan från 25,207 år 1887 till 42,747 år 1897; i Klara badhus (första kl. karbad) från 3,091 år 1890 till 8,341 år 1897 och andra klass d:o under samma tid från 6,802 till 8,768 samt varmluftsbaden (badstu) från 401 år 1893 till 987 år 1897 (tredje kl. d:o 3,768 år 1893 till 6,852 år 1896); å Södra badinrättningen från 5,467 första kl. karbad 1890 till 6,953 år 1897, andra kl. karbad från 10,998 år 1890 till 17,237 år 1897, andra kl. badstu från 1,249 år 1890 till 2,146 år 1897. Hvad beträffar badstubaden i Klara och å Söder torde då böra anmärkas, att andra kl. badstu där är tillgänglig för fruntimmer blott 2 dagar i veckan, under det Stora badhuset har en särskild andra kl. badstu för damer.

Visserligen, sade vi här ofvan, har, såsom ju ock synes af siffrorna, frekvensen af kvinnliga badande något ökat, men med fäst afseende på att antalet kvinnor är ej obetydligt större än antalet män (år 1896 150,292 kvinnor mot 124,319 män) och att förhållandet mellan manliga och kvinnliga badande ställer sig i genomsnitt som 3:1, för vissa badformer betydligt lägre, så är ju i alla fall antalet badande fruntimmer alldeles för litet. Och det var just hit vi ville komma. *Fruntimren bada för litet* — detta är ett axiom. Den utsökt behagliga badform t. ex., som kallas *varmluftsbad*, huru många fruntimmer finnas ej som aldrig satt sin fot inom ett dylikt bad. Och dock finnes väl, om detta bad tages förstärkt — d. v. s. ej för långvarigt vistande inne i varmluftsrummet, ordentlig afkyllning och lämplig motion (exempelvis en stunds rask promenad) sedan man lämnat badet — knappast någon badform som är så *verkligt hälsosam* som just detta slags bad.

Det må dock ej förnekas, att fruntimren hittills blifvit mera styfmoderligt behandlade i afseende på badstubad än skapelsens herrar. Under det å Södra och Klara badhus ej finnes någon särskild badstu för fruntimmer, utan dessa en dag i veckan få disponera manliga badstun, har visserligen Stora badhuset sin egen fruntimmersbadstu, men denna är, äfven efter den nyss skedda fullständiga renoveringen, något för liten n. b. för ett större antal badande. Bolaget har därför två timmar på förmiddagarna hvarje tisdag och fredag anslagit 2:a kl. herrbadstu samt det nya praktiga *simbadet* (som står i förbindelse med nämnda badstu) till fruntimmers disposition, och under de månader denna hittills varit upplåten har frekvensen afsevärdt ökat. Själfva simhallens inredning m. m. har ju vid dess öppnande utförligt relaterats i de dagliga

tidningarna, hvarför vi här af utrymmesskäl förbigå densamma. I förbigående vilja vi dock erinra om, att själfva bassängen är den största hittills inom vårt land, ehuru badstubbassängerna såväl i Sturebadet som i Klara ej heller äro obetydliga. Simhallens bassäng är nämligen ej mindre än 10 meter lång och 6 meter bred och djupet varierar mellan 1 och 1.70 meter. Den rymmer 90,000 liter vatten. Vattnets temperatur är + 22° C.

Dessutom äro *Turkiska badet* i Stora badhuset och *Varmluftsbadet* i Sturebadhuset öppna för kvinnliga badande alla dagar kl. 10—12 f. m.

Ett önskemål vore ju, om 2 kl. herrbadstu och simhallen *en hel dag* i veckan kunde ställas till de kvinnliga badandes disposition. Efter hvad vi tro oss veta ställer sig badhusstyrelsen ej heller absolut afvisande gent emot en sådan åtgärd, ehuru den blefve förenad med en och annan olägenhet. Skulle frekvensen visa sig fortfarande tilltaga, torde den tvifvelsutän ej så länge låta vänta på sig.

Ett stort fel hos våra badande damer i allmänhet är, att de, af fruktan för förkyllning, i nio fall af tio förlägga sin badtimme till kvällarna. Det hygieniskt rätta är ju att bada före dagens hufvudmåltid, som är middagen.

Luften i badrummen kan ju i regel ej heller vara så sund på kvällen som förmiddagarna. Den, som ej af arbete är hindrad, bör därför förlägga sin badtimme till någon af de närmaste timmarna före middagen.

Till sist vilja vi som ett apropos omnämna, det äfven våra andra badhus ha planer på att utvidga sig. Hvad beträffar Klara badhus, som på sin tid anlades af en i badteknik oerfaren person, så föreligger redan sedan 5 år tillbaka ett af dess nuvarande chef, den kände arkitekten V. Klemming (specialist på badteknikens område) utarbetadt förslag till en ståtlig simhall, af högst betydande dimensioner, särskildt rymlig fruntimmersbadstu och ett större antal rum för karbad m. m. Projektet har hittills stannat på blotta papperet, enär man önskat någon längre tids erfarenhet angående badfrekvensens ökning för att därefter afpassa de eventuella nyanläggningarna.

Och hvad Södra badhuset beträffar så ärnar (som ofvan antydts) dess boiag bygga en större filial i Katarina med fördelaktigt läge inom denna stadsdel och hvarest det äfven är meningen att i görligaste mån tillgodose kvinnliga badandes bekvämlighet och behof af större utrymme.

A. P.

Drottningens utländska resa. Drottningen har för afsikt att den 4 dennes afresa till Honnet för att där vistas någon tid. Drottningen åtföljes på resan af statsfrun Munck, hof-fröken Bull och kammarherre Stjernsvärd.

Kronprinsessans hälsotillstånd. Enligt meddelande från Amalfi anlände kronprinsen och kronprinsessan af Sverige och Norge dit i lördags. Kronprinsessan var mycket medtagen af resan.

Från fru Lenngrens tid. Den sista, hvilken personligen känt Anna Maria Lenngren, har nu afidit i Stockholm, nämligen den vid sin bortgång 88-åriga fröken *Augusta Livendahl*. Hennes föräldrar bodde i samma hus, nr 21 Beridarebansgatan, där det Lenngrenska hemmet i många år befanns, och deras lilla dotter Augusta var den stora skaldinnans fröjd på hennes sista dagar.

Dödens skörd. Mångåriga slöjdlärarynna vid Östermalms folkskola, fröken *Amanda Fredrika Charlotta Forsell*, afled häromdagen efter en längre tids sjukdom i en ålder af nära 68 år. Redan förliden höst sköflade en kiäftakomma hennes tragna arbetskraft och hon erhöi då tjänstledighet för att å sjukhus undergå en svårare operation. Hemkommen från sjukhuset, har hon varit fortfarande maktlös, nya åkommor följde och nu senast tillstötte lunginflammation, som efter fem veckors plågor slutligen lade den pliktrogna lärarinnan på bår. Hon sörjes för-

utom af syskon och släktingar af en stor kamratkrets och många vänner.

Drottning Kristinas slända. För några dagar sedan anlände till Stockholm från Göteborg en liten samling antika möbler och husgerådssaker tillhörande afidne landshöfdingen greve Snoilskys sterbhus. Bland möblemanget fanns äfven en liten tingest af ovanligaste slag — nämligen drottning Kristinas spinrock från den tiden hon var barn och fick hålla tillgodo med småborgerligt arbete. Den lilla tingesten är omkring 2½ fot hög och mycket sirlig. Underställningen och skifvan äro af ask, hjulet af hvit gran, med tunna, svartfärdade ekkrar af svart ebenholts samt vingar, spolar och trampor af valnöt. På flere ställen är namnet Christina ingraveradt under kunglig krona samt årtalen 1634, 1636, 1638. Flere andra små inskriptioner finnas, men äro i det närmaste utplånade. All metall, såsom vingtenar, »pedaler», nitlar och hyskor äro af ren, blank koppar. Den säregna antikviteten, hvilken trampats af den svenska storhetstidens kanske mest excentriska kvinna, är i alla delar ett litet konstverk och har troligen förfärdigats i Nürnberg.

Fru Tyra Grafströms textilaffär, grundad förliden höst och inrymd i ett af hufvudstadens millionpalats, huset nr 6 Birger Jarls-gatan, öppnade den 28 mars raden af vårens handarbetsutställningar. Bland konstslöjdens olika grenar var broderiet talrikast representeradt, bland mönstren förhärskade mer och mindre naturalistiska växtmotiv, och bland färgsammanställningarna gjorde sig den lysande kombinationen orange och grönt företrädesvis gällande. Valförtjänt uppmärksamhet ådrog sig en mahognymöbel i empire med förgyllda metallbeslag af Mattsons tillverkning jämte tillhörande dukar af grönt kläde med bård af glylene lagerkvislar. En annan exponerad möbel, snidad af fröken Bergström, briljerade med en beklädnad af konstrikt sammanflätad grön filt och multtrönfärgadt läder. Synnerligen förnämt, om ock något dystert verkade en portiere i stålgrått och blått med barockmönster i applikation; färggladt prunkade en slik med höstgula lönnblad på mörkgrön botten och en med glödande »röndruff» rikt ornerad duk. Öfriga utställda föremål — dörröfverstycken, stolbeklädnader i gobelin, kuddar, bordlöpare m. m. — vittnade likaledes högt om stilkänsla och smak.

Päskblommor af allehanda slag till omväxling med våra egna inhemska päskliljor och ny-löfvade päskris erbjuder oss för en ringa penning fru *Laura Lindholm* från sin välförsedda örtagård, 2 Via Santa Chiara i Genua, »la superba». Men beställningarna måste göras i tid, om ej blommorna skola komma *post festum*.

Kungl. operan har återupptagit de båda populära operorna »Konung för en dag» och »Lohengrin». I de förra hafva de båda hufvudrollerna fått nya innehafvare, i det hr *Lemon* utför Zephoris' parti och fröken *Thulin* Nemeas. Båda reda sig ganska bra i sina nya uppgifter, särskildt den senare. Hr L. tager sin roll något mera drastiskt än sina föregångare och blir väl bursk; han är ej heller fullt lycklig i den talade dialogen.

— **Matinén** å k. operan Maria bebådelsedag hade samlat nästan fullt hus. Den inleddes med en konsertafdelning, i hvilken k. hofkapellet utförde uverturen till »Hebriderna» af Mendelssohn, hr *Forsell* sjöng vid förtäfflig disposition en aria ur op. »Dinorah» samt hr *Zetterqvist* och *Aulin* utförde en sats ur Bachs på senaste symfonikonserterna gifna konsert för 2 violiner. Härpå uppfördes spanjoren Balaguers drama »Romeo och Julia», hvori titellrollerna tolkades på ett förtäffligt sätt af hr *Palme* och fröken *Janson*. Hr *Örtengren* gaf äfven en god bild af Capuletti. Till slut utfördes Dentes komiska 1-akts-opera »I Marocko» under liflig munterhet och stort bifall. Tonsättaren, som själf anförde densamma, hälsades vid sitt inträde af skallande applåder.

— Till förmån för *Kungliga teaterns pensionsinrättning* uppfördes instundande torsdag »Gerhard

Bland nu befintliga Cacaosorter intages säkert förnämsta platsen af

HULTMANS CACAO

Guldmedalj

vid 1897 års Konst- och Industriutställning i Stockholm.

Grim», dramatisk dikt i 5 akter af Tor Hedberg. Stycket, i hvilket hrr Hillberg, far och son, hr Svenner och fru Sandell m. fl. uppträda, gifves endast denna gång.

K. Dramatiska teatern uppför i morgon för första gången »Ve den som ljuger!», sagospel i 5 akter af F. Grillparzer, öfversättning af Henrik Christiernsson. Vi återkomma i nästa nummer till ett närmare omnämnande.

Aulinska kvartettens femte och sista kammar-musiksoaré utgjorde en i allo värdig avslutning på det lilla musiksällskapets konstnärliga säsong. Tyvärr var hr Stenhammar af sjukdom hindrad att uppträda och dela de hjärtliga bifalls- och tacksamhetsbevis, som af en fulltalig publik ägnades de unga konstnärerna. I stället för flygeln hade klarinetten — öfverlägset skött af direktör *J. Kjellberg*, — ryckt in, och så bjöds man som hufvudnummer för kvällen på *Brahms* förtjusande idylliska kvintett i h-moll för klarinetten och stråkinstrument. Det blef en sann njutning och glädje med denna tonprakt, detta utförande! Dessutom upptog programmet *Svendsens* stråkkvartett a-moll, opus 1, — ett i sanning beundransvärdt begynnarsverk! Och så till sist *Mozarts* kvartett g-dur, verkande med en gammal gobelins diskret graciösa färglek vid sidan af *Svendsens* moderna impressionism. En njutningsrik afton, ett vackert löfte för ännu många liknande framtida högtidsstunder.

Hr O. Hamrins matiné i Berns salonger på Maria bebildningsdag hade samlat en talrik publik, som med oförställt gillande njöt af det omväxlande programmet. Detta skattade i hos oss mindre vänlig utsträckning åt en genre, som väl förtjänade allmänna odlas: den muntliga föredragningskonsten. Att publikens förståelse för denna konstart ej fattas, bevisade nu det lifliga intresse, som följde såväl matinégifvarens som direktör *Fredriksons*, hr *Bäckströms* och fröken *Ahländers* föredrag af stycken på vers och prosa, med växlande humoristiskt och allvarligt innehåll. Fröknarna *Hultin* och *Thulin* inskordade äfven rikt bifall för sina duo- och solonummer, och hr *Lundqvist* tog åhörarna med storm genom sitt mäktiga utförande af *Södermanns* Tannhäuserballad. Den stora Meyderska orkestern utfyllde på det förträffligaste programmet med nummer af Liszt, Mozart och Cherubini.

En Wagner-Matiné af förträffligt slag gafs i söndags i Berns' etablissement af den bekanta tyska orkestern under anförande af hr *Karl Meyder*, som här vunnit många vänner. Programmet upptog delar ur *Nibelungen-cyklen*, »Tristan och Isolde», »Lohengrin» och »Tannhäuser», jämte ett par uvertyrer, som förut ej utförts härstädes, nämligen till »Kristofer Kolumbus» och öfver den engelska folksången »Rule Britain». Alla numren fingo ett på det hela taget godt utförande samt hälsades med intensivt bifall af publiken, som nästan fyllde den stora salongen, hvilket glädjande visar, att intresset för och förståelsen af den store mästaren alltmåra börja tränga igenom.

Sångsällskapet O. D. från Upsala, gammalt och välkändt, gifver sin sedvanliga vårmatiné i Musikaliska akademien instundande söndag under anförande af dir. musices *Ivar Hedenblad*. Programmet är godt och fullt hus är på förhand gifvet. Biträde lämnas af Meissnerska orkestern, förstärkt.

En liten pojkflicka.

Skiss för Idun af M-I.

Pappa satt på verandan, läste tidningen och rökte sin cigarr. Han var just ej vid bästa lynne i dag, den gode pappa. Först och främst så var han gräsänkling, ty mamma hade rest bort på 8 dagar till sina föräldrar och lämnat honom helt ensam och öfvergifven med barnen och jungfrurna, och för det andra hade arbetet på byrån varit ansträngande och motigt hela dagen, och så den enerverande färden ut till landet på båten i gassande solhetta; — ja, och så först och sist att mamma inte var hemma och lyste upp det hela och gjorde honom glad och nöjd igen. Han hade ju förstås

barnen. — Ja — hans blick ljusnade vid tanken på den lilla ljuslockiga, ostyriga Greta, hans ögonsten och bortskämda flicka. Men, var hon nu egentligen så bortskämd? Hon hade ju alldeles mammas smeksamma sätt och muntra, ljusa lynne. Om han var vid aldrig så nedstämdt lynne och hon slog de små armarna om hans hals och försäkrade, att han var den raraste pappa i hela världen, och hon så började prata och berätta, om hvar hon varit och hvad de lekt hela dagen, om alla konster, som Trisse kunde göra, och en hel hop andralika viktiga saker, så blef pappa strax litet mindre nervös och mera meddelsam: barnen skickades ut och mamma fick del af alla hans tankar och planer, och med sitt goda hufvud och glada lynne ställde hon allt i ett bättre ljus. John däremot var sin pappas afbild, tyst och betänksam samt flitig och ordentlig. Men så var han ju också hela 13 år, under det att liten Greta ännu blott var 8. Om hon bara ej vore fullt så ostyrig och pojkaktig. Ett par gånger hade pappa riktigt allvarligt fått förmana henne, att hon borde vara litet mera stillsam och tillbaka-dragen, som alla andra flickor vid hennes ålder brukade vara. Ja, för en liten tid sedan, då hon klättrat upp i ett högt träd, hade han till och med sagt henne, att om hon ej blefve mindre pojkaktig, fick han väl lof att aga henne, som man gör med pojkar till sist. På det hela taget gjorde ju allt detta ej så mycket, ty med sina små knubbiga lemmar och sin mjuka fina hy och klädd i sina små skära bomulls-klädningsar, var hon ju så näpen och söt som helst, men ändå — när han tänkte på sina systrar, då de voro små. — De brukade leka med sina dockor och sydde och virkade åt dem. Måntro Greta kunde virka? Det trodde han då knappt. Mamma bara skrattade åt hans bekymmer i den vägen. Hon hade varit likadan som barn, och nu var hon ju huslig och kvinnlig tillräckligt, eller hur? Ja, hon blef nog bra med tiden, det var nog ingen fara med det, inte.

Kl. half åtta hade han sagt, att Greta skulle vara hemma. Hon var ute och lekte med John och de andra barnen i trakten. Pappa tog upp sin klocka och såg på den. Den visade en kvart öfver sju. Hvad somliga människor äro dumma. Han tänkte just på den där sippa fru Bergman, som satt bredvid honom på båten i middags. Hon hade frågat om, hvad Greta gjorde hela dagarna, nu när mamma var borta. Jo, hon lekte visst med John och hans kamrater hela dagen, sade pappa skrattande. Jaså, ja se hennes flickor voro då så blyga, de lekte hälst bara med hvarandra och dockorna, mamma, pappa, barn, men Greta skulle ju vara så ostyrig och vild, hade hon hört sägas.

Det började blifva litet skumt nu och klockan var just half åtta. Egentligen var det redan bra sent för en liten flicka att gå landsvägen hem. John följde henne nog hem förstas, men ändå. Om han skulle gå uppåt vägen och möta henne.

Pappa tänkte en ny cigarr, tog sin hatt och käpp och började gå långsamt framåt vägen. Om en liten stund nötte han några karlar, som gingo hem från sitt arbete. Strax därefter kommo ännu några och dessa voro rusiga och skrålade. Det var ju bra att han gick emot Greta. Så såg han åter på klockan, nu var den strax åtta. Då voro nog barnen redan hemma, de hade

kanske gått en annan väg. Pappa vände om hem. Nej, ingen flicka var hemma ännu. Märkvärdigt! Hon brukade då inte vara direkt olydig. Pappa började otåligt gå af och an på gården.

* * *

Under tiden lekte barnen ute på ängen och hade gränslöst roligt. De lekte röfvere och flickorna blefvo bortröfvade af gossarna. De hade byggt en riskoja och i den lågo röfvarna och berättade om sina bedrifter och äfventyr och läto sina fångar passa upp sig och lyda minsta vink. Hvarje liten olydnad bestraffades strängt: den felande bands vid ett träd och vilda krigsdanser uppfördes omkring henne. Dessutom slog man henne med ris, naturligtvis bara på lek, — men ändå tyckte Greta att gossarna hade det mycket roligare. Kunde inte hon också få vara röfvere? »Du, i kjolar!» kom det föraktfullt. Ja, men om jag klär mig till gosse då? Ja, då är du också gosse.

Greta försvann ögonblickligen och sprang hem. I blinken hade hon tagit af sin lilla klädning och sina kjolar. Och så på med en af Johns sjömansblusar och ett par af hans blå och hvitrandiga knäbyxor. Hon fick händelsevis fatt i ett par gamla och urvuxna, så bara hon kaffade upp byxbenen och tröjarmarna litet, så passade kostymen utmärkt. Så tog hon en af Johns jockeymössor, och så bar det i väg ut på ängen igen. Där blef det stor förtjusning, när hon kom. Nu fick hon också vara röfvere. Bill skulle hon heta, ty så hette den »bussiga» hjälten i en stilig indianbok, Karl hade läst.

Så började de leka »indianer på krigsstråt». Greta fick vara med och jublade och skrek af förtjusning. Hon gaf alls ej akt på, att de andra flickorna började gå hem en efter annan, utan bara hoppade, skuttade och skrek. Hennes långa hår hängde utslaget, och däri hade hon flätat kvistar och strån; hon var alldeles vild af bara glädje.

Men så till sist kom John och frågade, huru dags pappa sagt att hon skulle vara hemma. — »Half åtta!» — Och klockan som redan var mycket öfver åtta.

Och så fick han henne då till sist med hem, hoppande och dansande, med kläderna i oordning och fulla med ris och mossa.

* * *

På gården gick pappa fortfarande af och an och väntade ytterst otåligt. Var verkligen hans flicka så olydig? Hon var ju hans stolthet, den enda flickan i hela familjen. Han var ej orolig för henne, ty John var ju med, utan endast otålig öfver att hon ej kom. Så småningom retade han upp sig allt mer och mer. Hon borde verkligen en gång straffas. Kanske var han allt för svag för henne. Fru Bergman hade kanske rätt: hon blef på detta vis en »pojkflicka». Det började sjuda inom honom.

Och så kom hon då till sist. — Hans stolthet, hans flicka. Sent på kvällen på landsvägen, klädd till pojke, med hängande hår, rufsig och tilltygad, röd och varm.

Pappas vanligen lugna sinne kokade plötsligt öfver. Som ofta är fallet med annars stilla personer, blef han dess värre häftig, när han någon gång blef ond. Han tog

Väggohyra, Mal och Bakterier

utrotas af **Aktiebolaget Desinfection**
i rum, fartyg o. bostäder, allt på stället — utan bortförande af möbler.
Rikstel. 34. — Kontor: 11 A. Vestra Trädgårdsg. 11 A. — Allm. Tel. 7494.

CAKES

fullt jämröriga med de engelska, fås hos de flesta speerhandlare i hufvudstaden.

C. W. SCHEUMACHER Kongl. hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär priskurant.

flickan i sina armar, bar in henne och »lade upp» henne öfver sitt knä. Först fick hon ett par hårda rapp med käppen, så besinnade han sig så pass, att han släppte den och endast använde handen. Tunga och hårda föllo slagen tätt efter hvarandra på den lilla tunnklädda, mjuka flickkroppen. Först blef hon så rädd, att hon ej ens skrek, men så började hon kvida och jämra sig helt sakta. Då släppte han henne. Hon snyftade och skälfdde i hela kroppen och gick helt stilla in i barnkammaren.

Där började hon kläda af sig för att gå till sängs. Mat ville hon inte ha. Åh, hvad det brände och sved efter slagen! Blodet sjöd i hela hennes lilla kropp. Hon som knappt någonsin känt hvad aga ville säga. Kanske en liten lugg af mamma och ett par gånger litet ris, men det var mycket, mycket länge sedan. Hvad pappa måtte vara ledsen på henne, då han kunnat slå henne så. Hon satte sig på sängkanten, men steg strax upp igen; det gjorde mera ondt när hon satt. Tårarna tillrade fortfarande. Ja, pappa hade gjort som han sagt. Han hade agat henne som en pojke. Hon hade hört, att pojkar kunde få så mycket smäll, att de inte kunde sitta på åtta dagar. Det hade hon nog fått nu. Hastigt tog hon på nattskjortan och kröp i säng. Där låg hon och snyftade fortfarande. Det värkte i hela kroppen, bäst låg hon på magen. Tänk, om de andra barnen skulle få veta det; om det syntes! Så steg hon upp igen och smög sig till fönstret, drog upp sin lilla skjorta och såg efter. Ja, där var fullt med stora röda märken och långa ränder efter käppen, och när

hon böjde sig, stramade det förskräckligt. Snyftande och darrande smög hon åter i säng.

* * *

På verandan gick pappa af och an och rökte. Så kastade han bort cigarren, den smakade honom ej. Häftigheten var nu alldeles bortblåst, och pappa ångrade sig nästan att han blifvit så ond. Han hade kanske varit bra hårdhänt mot sin lilla flicka i alla fall. Hon var ju så lättgad, att blott en sträng blick brukade komma henne att gråta, och nu hade han slagit henne. Han visste själf ej, hur det egentligen gått till, men gosskläderna hade alldeles kommit honom att glömma, att hon var en liten tös.

Männτρο hon ännu låg och grät? Han borde väl ändå gå in och se efter, hur det var fatt med henne.

I sin säng låg liten Greta och snyftade, som om hennes lilla hjärta ville brista. Hon var alldeles otröstlig öfver det hela: smärtan, skammen och att pappa var så ledsen på henne.

Så kom pappa in, satte sig på sängkanten och började tala vid henne och lugna henne. Han talade om, hur ledsen pappa var öfver att behöfva vara sträng mot sin flicka, att hon skulle bli en snäll och förständig flicka, strök håret från hennes våta ansikte och sade, att pappa så gärna ville förlåta henne igen.

Hon slog armarna om hans hals, och kväfdt af snyftningar kom det: »förlåt . . . förlåt mig, lilla pappa.» Han kysste och smekte henne och fick henne litet lugnare

och lade henne sedan ner, för att hon skulle sofva.

Så började hon snyfta igen, lika häftigt som nyss. Det var något mera hon måste säga pappa, men det tycktes hon ej kunna få fram.

Han måste taga upp henne i sitt knä, så gömde hon hufvudet vid hans bröst, och så kom det till slut! »Pappa, slipper jag bada med de andra flickorna, för . . . för — det syns fullt med fula märken i stjärten.»

Han kysste henne, lofvade det och lade henne igen i sängen, tvättade med litet kallt vatten och hörde henne läsa sin aftonbön. Om en liten stund sof lilla Greta godt.

Helt tyst smög pappa sig ut. Stackars hans lilla tös, som han gått så hårdt åt! »Gud ske lof att mamma kommer hem igen om söndag.»

— * —

Från Percy F. Luck & C:o Handelsaktiebolag

följer med detta nummer den utförligt specificerade priskurant, som den framstående och af våra läsarinor välkända firman tid efter annan plägar offentliggöra genom Idun.

— * —

Innehållsförteckning:

Anna Wallenberg; af Gurii Linder. (Med porträtt.) — Till Snorre! af En svensk kvinna. — Några blad ur min dagbok; af Gerda Meyerson. III. — »Mödrar emellan». I: Bref från Lovisa Petterqvist. II; af Mirran. — Några ord om kvinnor och bad; af A. P. — Ur notisboken. — Teater och musik. — En liten pojkflicka; skiss för Idun af M-L. — Tidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Tillägnad F. M. C.

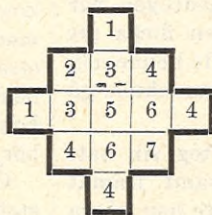
Att jag i lifvet har en roll
Att spela, nog de flesta känna.
Min ton går båd' i dur och moll —
Mitt instrument är blott en — penna.
Och om man se'n förstår sig på
Att mina tankar rätt bedöma,
Så skall man säkert finna då
Att mycket »guld» i dem sig gömma.
Jag också mången hyllning fått
Utaf den ärade publiken,
Och ofta föll det på min lott
Ett rättvist loford af kritiken.
Mitt namn det är nu gammalt re'n,
Det burits utaf mången kvinna.
Förstår man rätt betydelsen,
Så är det också lätt att finna.

En droppe utaf vatten,
Och hvad den alltid är.
Hvad lyser uti natten?
Hvarmed man ofta bär.
Ett ganska vanligt hinder
Att mången ej kan gå.
Hvarmed man stundom binder.
Hvad tomten knogar på.
Hvad aldrig brukar klicka
Att man på scen får se.
Ett smeknamn på en flicka.
Hvad tiggarn man bör ge.
Hvad plär man bönder göra?
(Det är dock ej så lätt.)
Hvad kan en dräkt förstöra?
En mycket enkel rätt.
Hvad brukar det om hösten,

När löfven falla brådt?
Två namn vi ha på rösten.
Hvari nog mången spätt.
Hvad stundom kanske händer
Att man i kyrkan får.
Hvad man i vattnet »vänder».
Hur »nasse» säkert mår.
En ganska märklig vara,
Som ofta säljs i »gross».
Hvari man brukar fara.
Hvad ofta mättar oss.
Ett mycket omtyckt nöje
Det bästa mången vet.
Om dumt, hvad väcker löje?
En hjälp till renlighet.
Hvad mjölk ju alltid blifver,
När den får stå en tid.
Hvad uti strupen rifver.
Hvad mången gör i strid.
Trädstammar utan rötter
I jordens svarta famn.
En del af våra fötter.
Ett bibliskt kunganamn.
Nu kan det icke skada
Om tillgift bedja få.
Förlåt min stora svada.
Ett enkelt tack också.

Moster Lisa.

Korsgåta.

- 1) konsonant,
- 2) behornadt djur,
- 3) andligt väsen,
- 4) ord med tre betydelse,
- 5) konsonant.

Aster.

Rebus.

rock rock rock rock rock
rock s s s s s s s s rock
rock s m m m m s rock
rock s m k k k m s rock
rock s m k m e k m s rock a r e e
rock s m k k k m s rock
rock s m m m m s rock
rock s s s s s s s s rock
rock rock rock rock rock

Moster Lisa.

Geografisk namngåta.

- 1) stad i Asien,
- 2) stat i Italien,
- 3) öar tillhörande Amerika,
- 4) stad i Italien,
- 5) flod i Asien,
- 6) flod i Tysk'and,
- 7) stad i Holland.

en, be, i, el, na, ut, ym, el, ra, ne, leu, p, ar, sk, i, ie, ter, va, n, we, dd, mo, g, i, nt, a, a, p.

Äro orden rätt lösta, bilda begynnelse och slutbokstäfverna namnen på tvänne konungariket i Europa. E . . . . .

Hufvudbry.

Huru stafva till »Sardinien» 12 gånger med endast 74 bokstäfver? Sibylla.

Aritmorem.

- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 = slott,
- 8, 7, 1, 3 = mansnamn,
- 7, 1, 2, 5 = d:o
- 7, 5, 4 = mansnamn,
- 8, 4, 2 = d:o
- 4, 8, 5, 7 = kvinnonamn,
- 4, 6, 8, 7 = d:o

1, 2, 3, 7 = kvinnonamn,
6, 2, 1, 7 = d:o.

— c.

Lösningar.

Charaden: Hellberg.
Tiargåtan: Nordpoleu: 1) oro, 2) rar, 3) David, 4) Päärp, 5) Ockelbo, 6) Ljusdal, 7) Eremitage.
Ordoåtan: Oskarshamn-Karlskrona: 1) Os-nabrück, 2) silltunna, 3) kaviar, 4) aniral, 5) Räfsnäs, 6) sofsäck, 7) hu-arer, 8) Albano, 9) Maximilian, 10) Nykroppa.
Hopfgångsgåtan: Alaska: 1) Canada, 2) Altona, 3) Newark, 4) Lys, 5) Sau, 6) art.
Prokopen: S n å l, n å l, n å l.

Stifferuppgiften:

Vintern.
Vintern kommer, grå i synen,
Med sin bittra köld, sin snö.
Blott han rynkar ögonbrynen,
Måste alla blommor dö.

Löfven falla ned af träden,
Jord och vatten frysa till.
Af de muntra fåglars kväden
Nu ej hörs en enda drill.

Kaffe, patentrostadt och konserveradt i enl. med Professor Liebig's metod, hvarigenom det står sig i flere månader, i fina blandningar: Java, Moeka, Plantage m fl. Fabriksbod 9 Biblioteksgatan, Sthlm.

Förädlade Kaffetillsatser, analyserade af Dr. Setter berg och Ingeniör Landin. Gör kaffet homogent, välsmakande, sundt, närande och billigt. Begär hos er närmaste handl. Kronkaffe och Utställningskaffe.